

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-А, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
e-mail: arch@vas.bg

Изх. № 630

Дата: 13.07.2026 г.

**ДО
Г-Н НИКОЛАЙ НАЙДЕНОВ -
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

Относно: *Предприемане на мерки за преодоляване на проблемите в работата на ТРРЮЛНЦ към Агенция по вписванията*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във Висшия адвокатски съвет през последните седмици постъпват редица сигнали и оплаквания от адвокати от цялата страна за задълбочаващи се системни проблеми в работата на Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Агенция по вписванията, за допускани нарушения на ЗТРРЮЛНЦ при разглеждане на заявления за вписване и за лоши административни практики в хода на регистърните производства.

Проблемите в дейността на Агенция по вписванията, които се излагат в сигналите до ВАДвС, засягат не само правата и законните интереси на участниците в конкретните регистърни производства, представлявани от адвокати, но нарушават предвидимостта и правната сигурност и затрудняват търговския оборот в страната.

Агенцията по вписванията е специализирана администрация към Министъра на правосъдието, поради което се обръщаме към Вас и Ви молим да проверите изложените по-долу обстоятелства относно системни нарушения от страна на Длъжностните лица по регистрацията (ДЛР) при Агенция по вписванията на правилата, уредени в ЗТРРЮЛНЦ и да предприемете необходимите и възможни мерки съобразно Вашата компетентност за тяхното незабавно преустановяване и преодоляване, включително при необходимост

да инициирате законодателни промени.

1. В сигналите до ВАдвС се сочи, че е налице неприлагане на процедурата по даване на указания (чл. 22 от ЗТРРЮЛНЦ).

1.1. Съгласно действащата редакция на **чл. 22, ал. 5 от ЗТРРЮЛНЦ**, когато към заявлението не са приложени всички изискуеми по закон документи или не е платена държавната такса, ДЛР е длъжно да даде указания за отстраняване на нередовността. Законът изисква тези указания да бъдат оповестени не по-късно от следващия работен ден от постъпването на заявлението в регистъра (както и да бъдат изпратени по електронна поща, ако такава е посочена).

Историческия преглед на уредбата и въвеждането на задължение за даване на указания първоначално без срок (съгласно изменения със ЗИДЗТР, ДВ, бр. 34/2011 г.), а впоследствие и с преклузивен срок за даване на указания (съгласно измененията със ЗИЗТР, обн. ДВ, бр. 25/2012 г.) **разкрива недвусмислената воля на законодателя – отказът е нежелан завършек на регистърното производство, поради което е предвиден механизъм за неговото избягване чрез даване на указания на заявителя, чието отстраняване води до приключване на регистарното производство с желанието от заявителя акт.**

1.2. Към настоящия момент, както се установява от сигнали за стотици регистърни производства, тази законова процедура на практика не се прилага.

Налице са две еднакво незаконосъобразни тенденции в дейността на ТРРЮЛНЦ към агенция по вписванията:

- **Постановяване на директни откази:** ДЛР отказват вписвания без да дават указания за отстраняване на нередовности, които по своя характер са изцяло отстраними (например: неотразена своевременно държавна такса, липса на декларация по чл. 13, ал. 4 или технически пропуски в придружаващите актове или неприложен акт с обезличени данни).
- **Неспазване на сроковете:** В случаите, в които формално се генерират указания, те се оповестяват **буквално минути или секунди преди изтичането на крайния срок за произнасяне** по чл. 19, ал. 2 от ЗТРРЮЛНЦ, което превръща законовото право на заявителя да отстрани нередовностите в пълна фикция, тъй като физически е невъзможно технологичното подаване на заявление по образец (Ж1) в рамките на

оставащите след даване на указанията минути, а в някои случаи дори броени секунди до отказа, постановяван на основание чл. 22, ал. 5, изр. последно от ЗТРРЮЛНЦ следващ.

Описаната практика е в пряко противоречие с последователната съдебна практика по чл. 25 ЗТРРЮЛНЦ, съгласно която, за да се приложат последиците по чл. 22, ал. 5, изр. последно ЗТРРЮЛНЦ, длъжностното лице следва да е осигурило на заявителя реален срок за изпълнение на указанията. Когато указанията са оповестени след срока по чл. 22, ал. 5, изр. второ ЗТРРЮЛНЦ и непосредствено преди произнасянето, заявителят е поставен в изначална невъзможност да ги изпълни, което противоречи на целта на закона и прави всяко подобно произнасяне незаконосъобразно.

2. Системно нарушаване на сроковете за произнасяне (чл. 19 от ЗТРРЮЛНЦ).

Съгласно **чл. 19, ал. 2 от ЗТРРЮЛНЦ**, ДЛР се произнася по заявленията незабавно след изтичане на три работни дни от постъпването им, освен ако със закон е предвидено друго.

В разрез с тази норма, през последните месеци ДЛР масово се произнасят **значително след законоустановения срок**, което забавя ключови търговски процеси (прехвърляния на дружествени дялове, промени в представителството, преобразувания и др.), които са от съществено значение за нормалния търговски оборот и за правната сигурност.

Не по-различно е положението и с вписването при учредяване на нови дружества и други юридически лица. Съгласно **чл. 19, ал. 3 ЗТРРЮЛНЦ** заявленията за първоначално вписване на търговци се **разглеждат до края на следващия работен ден** от постъпването им в търговския регистър, като произнасянето се извършва незабавно след разглеждане на заявлението, освен в случаите по чл. 22, ал. 5. Към настоящия момент се наблюдава **закъснение на произнасянията с по над 7-8 работни дни**.

Нещо повече, в такива случаи на закъснения в разглеждането на заявления, когато ДЛР установят нередовности по подадените заявления след изтичане на срока за произнасяне, те приемат, че не разполагат вече с правната възможност да дадат указания, защото 3-дневният срок по чл. 19, ал. 2 ЗТРРЮЛНЦ е изтекъл. Това води до постановяването на незаконосъобразни откази, респ. налага предприемане на нова процедура, която се развива по същия описан вече порочен начин, при неспазване на законоустановените

срокове.

3. Гореописаният ход на регистърното производство, което се води от длъжностните лица по регистрацията към Агенцията по вписванията, води до следните негативни последици както за конкретния заявител, така и за търговския оборот:

- **Нарушаване на принципа на предвидимост и правна сигурност:** Агенцията по вписванията, вместо да бъде гарант за бързина и облекчаване на бизнеса (каквато бе концепцията при създаването на електронния регистър), се превръща в орган, постановяващ откази на формални основания, който създава пречки пред търговския оборот и нормалната стопанска дейност.
- **Финансово натоварване на бизнеса:** Всеки постановен директен отказ принуждава търговците да заплащат *наново* държавни такси и адвокатски хонорари за повторно подаване на същите документи, което представлява неоснователно обогатяване на държавата за сметка на грешки на администрацията и допуснати незаконосъобразни действия в конкретните регистърни производства. Следва да се подчертае, че съгласно чл. 12 ЗТРРЮЛНЦ и Раздел IIa от Тарифата за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията, държавната такса се дължи за самото подаване на заявлението, независимо от изхода на производството, поради което при незаконосъобразен отказ тя не подлежи на връщане, а за новото заявление се дължи нова такса в пълен размер.
- **Блокиране на търговския оборот:** Забавянето на вписванията и произволните откази наред с друго възпрепятстват сключването на договори, кандидатстването по обществени поръчки, банковото кредитиране и оперативната дейност на дружествата.
- **Ангажиране на имуществената отговорност на държавата:** Съгласно чл. 28, ал. 2 ЗТРРЮЛНЦ Агенцията по вписванията отговаря за вредите, причинени на физическите и юридическите лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на длъжностните лица по регистрацията, по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. Системното постановяване на незаконосъобразни откази и неспазването на законовите срокове създават предпоставки за

множество осъдителни иски срещу Агенцията по вписванията и генерират пряк фискален риск за държавния бюджет, който е изцяло предотвратим чрез законосъобразно администриране.

Във връзка с нарушаването на посочения по-горе принцип за предвидимост, следва да бъде посочена и следната лоша административна практика на настоящото функциониране на Търговския регистър, а именно **абсолютната липса на приемственост и обвързаност на ДЛР с действията по преписката преди тях**. Когато едно ДЛР разгледа първоначалното заявление и констатира нередовност, то дава конкретни указания по чл. 22, ал. 5 от ЗТРРЮЛНЦ, респ. по чл. 92а, ал.3 от Наредба № 1/2007 г. за водене на ТРРЮЛНЦ. След изпълнение на указанията от заявителя чрез допълнително заявление по образец (Ж1), поради софтуерния модел на разпределение на задачите, новопостъпилото заявление Ж1 попада за разглеждане при **различно ДЛР**. Вместо това ново ДЛР да провери единствено дали са изпълнени вече дадените указания, то започва преглед на преписката ex officio от самото начало. В резултат на това новото ДЛР често игнорира факта, че указанията са изпълнени, и **дава напълно нови, различни, а понякога и взаимноизключващи се указания**, или постановява отказ на съвсем ново основание. Този порочен модел поставя заявителя в правен абсурд – той е изправен не пред единен държавен орган с предвидимо поведение, а пред поредица от индивидуални субективни мнения. Подобно положение е несъвместимо и с принципа на последователност и предвидимост, закрепен в чл. 13 АПК, който задължава административните органи да огласяват публично критериите, вътрешните правила и установената практика при упражняване на своите правомощия и да я следват.

4. Вероятно проблемите в работата на ТРРЮЛНЦ през последните седмици са породени от значителното увеличаване броя на подаваните заявления и документи спрямо предишните месеци, свързано с необходимостта да бъдат извършени от търговците действия по вписване/обявяване на актове в ТРРЮЛНЦ, свързани с превалутиране от левове в евро на капитала на търговските дружества в изпълнение на правилата на Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ).

В част от сигналите до ВАДвС се сочи, че за голяма част от търговските дружества ежегодно се подава единствено Заявление обр. Г2 за обявяване на Годишни финансови отчети, което съгласно чл. 15, ал. 3

ЗТРРЮЛНЦ може да бъде подадено от съставителя на финансовите отчети. В много случаи съставителите на финансови отчети заявяват за обявяване и препис от дружествения договор или устав в изпълнение на задължението на търговеца по чл. 32, ал. 4 от ЗВЕРБ, за което, обаче, не разполагат с легитимация, което води до откази на формално основание.

Това налага да бъдат обсъдени спешни законодателни промени за удължаване на срока по чл. 32, ал. 1 от Закона за въвеждане на еврото в Република България, както и за промяна на специалното правило на чл. 32, ал. 4 от ЗВЕРБ – което да задължи търговците да представят за обявяване препис от устава или от дружествения договор с превалутиран капитал едновременно с подаване на първото следващо заявление за вписване на обстоятелства, свързани с промяна в устава или дружествения договор, а не с първото следващо заявление, независимо от неговия вид, каквато е действащата сега редакция на чл. 32, ал. 4 от ЗВЕРБ.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Като излагаме на вниманието Ви част от проблемите, свързани с нормалното функциониране на Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел към Агенция по вписванията, систематизирани въз основа на постъпващите във Висшия адвокатски съвет сигнали от адвокати, настояваме в рамките на правомощията Ви да вземете необходимите и възможни мерки, като наред с предприемането мерки за евентуални законодателни промени, настояваме за:

1. **Предприемане на организационни мерки** от Изпълнителния директор на АВ, които да създадат условия за спазване на срока за даване на указания (не по-късно от следващия работен ден от постъпване на заявлението), като се преустанови практиката на „указания в последния момент“ и директни откази след изтичане на срока по чл. 19, ал. 2 ЗТРРЮЛНЦ, както и за въвеждане на механизъм за приемственост при разглеждането на преписките, при който при постъпило заявление по образец Ж1 проверката да е за изпълнението на вече дадените указания, без даване на нови, противоречащи на предходните указания на различно основание.

2. **Намиране на технологични и организационни решения** за преодоляване на забавянето, произтичащо от необходимостта да бъдат извършени действия по зоявяване за вписване на промени и обявяване на актове, свързани превалутиране капитала на търговските дружества, като например заявленията, които са свързани със Закона за въвеждане на еврото в Република България и които не са последвани от последващи заявления по същата партида, да бъдат поставени в отделен ред на разглеждане (каквата практика бе въведена при въвеждане на изискването за подаване на ГФО преди въвеждане на Заявление обр. Г2 от 01.01.2012 г.). Отбелязваме, че законодателят вече е възприел този организационен модел в чл. 19, ал. 4 ЗТРРЮЛНЦ, който предвижда отделен ред за разглеждане на определени категории заявления, поради което аналогично решение е напълно постижимо и в настоящата хипотеза.
3. **Технологичен одит** на информационната система на ТРРЮЛНЦ, за да се установи дали забавянията се дължат на софтуерни дефекти, или на други причини;
4. **Периодично публично оповестяване на статистика** за дейността на ТРРЮЛНЦ, включително за спазването на сроковете по чл. 19 ЗТРРЮЛНЦ, броя и своєвременността на дадените указания, броя на постановените откази, както и основанието на отказите, което би осигурило прозрачност и обективна основа за оценка на ефекта от предприетите мерки.

Вярваме, че в съответствие със заявените от Вас намерения за подобряване на организацията и дейността на всички администрации към Министерство на правосъдието, ще предприемете необходимите мерки за нормализиране на работата на Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и за възстановяване на законността и предвидимостта в регистърните производства.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ: _____

АДВ. СТЕФАН МАРЧЕВ